

PENTRU FIECARE, ȘOPIRLA PREFERATA

ȚIGANIADA — musical de Titus Popovici și Mircea Cornișteanu după Ion Budai Deleanu • **TEATRUL PENTRU TINERET ȘI COPIL «ION CREANGĂ»** • Data premierei: 24 iunie 1991 • Regia: Mircea Cornișteanu • Scenografia: Anca Păslaru și Luana Drăgoescu • Muzica: Nicu Alifantis • Distribuția: Florin Busuioc (Apariția și Vlad), Boris Petroff (Bobul), George Petcu (Tandaler), Ștefan Mareș (Parpanghel), Claudia Cărmămidă (Romica), Marioara Sterian (Doda), Mihaela Mitache (Corcodușa), Cristian Irimia (Papară), Tomi Cristin (Corcodel), Mișu Andriescu (Drăghi-cea), Dumitru Anghel (Cucavel), Răzvan Ștefănescu (Jananău), Cicerone Ionescu (Ghiolban), Marius Toma (Goleman), Lucian Irim (Ciormoiu), Eugen Apostol (Căpitanul Vasile), Ion Arcudeanu (Căpitanul Culai), Mircea Mușatescu (Mahomed), Marius Toma (Un eunuc), Cicerone Ionescu (Vuzbașil); și: Florina Luican, Anca Zamfirescu, Sibylla Oarcea, Monica Roman, Mirela Busuioc, Cornelia Pavlovici, Marina Procopie.

Aproape de sfârșitul stagiunii, aproape în plină vară, Teatrul pentru Tineret și Copii «Ion Creangă» ne-a invitat la premiera unui spectacol ce se anunță încă de la start ca o sfidare a mult clamatei crize a publicului: musicalul **Țiganiada** după Ion Budai Deleanu, versiune scenică de Titus Popovici și Mircea Cornișteanu.

Mai în actualitate decât oricând datorită unor isprăvi ceva mai recente decât cele de pe vremea lui Vlad Țepeș, personajele celebrului poem erocomic ni se înfățișează — în spectacolul regizat de Mircea Cornișteanu, cu muzica (excelentă, născută șlagăr) a lui Nicu Alifantis și scenografia semnată de Anca Păslaru și Luana Drăgoescu, într-o voioasă explozie de sunet și culoare, de pitoresc și satiric, de simpatie și condamnabil astfel încât să fie împăcate toate opiniile, să se găsească toate imaginile «brevetate». Ion Budai Deleanu nu rămâne prezent în titlu, în numele unor personaje și în linia generală a unor evoluții, dar de la acest punct... De la acest punct încetează «citatul», în favoarea folclorului nostru — pe cât de neoficial pe atât de îndrăgit, cules cu ușurință nu din monumentele literaturii românești ci din experiența de fiecare zi a fiecăruia dintre noi. Țiganii din spectacol sînt, așadar, ca Țiganii din anecdote, de pe stradă, de la cozi, de la Viena: degrabă cu un cîntec sau cu un blestem pe buze, mereu puși pe harță dar niciodată luptători, de fapt iuți de picior, de minte dar și de mină, în orice clipă gata să se taie pentru o femeie dar și să taie o femeie. Și așa mai departe.

Zezeleaua e stăpînă, cînd mai urzicătoare, cînd mai amicală, ea e prezentă în text ca și în regie, în muzică și deopotrivă în decoruri ori costume. Zezeleaua nu ocolește pe nici unul dintre eroi, ba

parcă nici pe noi, spectatorii. Gîndit, incontestabil, pentru a fi un succes de public, de casă, **Țiganiada** nu trece cu vederea nimic din ceea ce ar putea constitui argumente ale acestui scontat — și lesne previzibil — succes. De pildă, obsesiile noastre politice. Autorii recurg aici la tehnica binecunoscută care în spectacolele anilor trecuți exprima o atitudine imposibil de formulat altfel. Este vorba de utilizarea textului clasic pentru trimiteri la actualitate, despre aluzia politică sau, cum îi spuneam, șopîrlă. Tehnica, perfect deprinsă, e respectată cu sfințenie și totuși ceva este schimbat, se abate de la știuta regulă a jocului. Să ne explicăm.

Ani la rînd, datorită șopîrlei noastre naționale (ca să nu-i spunem disidențe), prin intermediul unei piese de Alecsandri sau Molière, să zicem, știam cu exactitate ce gîndesc realizatorii spectacolului despre realitatea imediată, nu numai despre Alecsandri ori Molière. Tocmai asta nu mai reușim să aflăm în cazul spectacolului cu **Țiganiada**, deși la prima vedere totul se desfășoară după tipicul clasic. Șopîrlele numărate — ca întotdeauna, de mare succes — dar îndreptate... în toate direcțiile (poate tocmai pentru atragerea în mrejele succesului a unor largi mase de spectatori, fără deosebire de naționalitate, sex, religie ori convingeri politice). Avem de toate, la alegere: pișcăture la adresa puterii dar și pișcăture din unghiul de vedere al puterii: lozinci «anti» imediat contrarcarate de lozinci «pro». E drept că există ușoare diferențe de ton, e drept că mai contează și care dintre personaje emite șopîrlă, astfel că pînă la urmă brațul contestatar al balanței atîrnă mai mult spre glumă nevinovată, ba chiar autopersiflantă. Aici se delimitează — lin, fără brutalitate, dar limpede — autorii acestui

spectacol de autorii spectacolelor de acum cinci-zece ani, care foloseau și ei cu succes de public (și cu succes de stimă, în același timp) actualizarea, transformarea oricărui text, a oricărei teme, în argument pentru un dialog cu subiecte «la zi».

Spectacolul conceput de Mircea Cornișteanu pe scena Teatrului «Ion Creangă» urmează cu fidelitate rețetele musicalului deconectant. Cu umor — care mai oboșește uneori, dar iute se întărește din nou —, cu răsfăț de culoare (de cele mai multe ori vie, uneori însă și puțin stridentă), cu melodii lesne de reținut pe care le învești fără să-ți dai seama și pe care te trezești fredonîndu-le în baie ori cînd aștepti metroul, cu dans, cu zarvă, cu voie-bună. Spectacolul nu e pe de-a-ntregul captivant, dar adesea este. Unul dintre atuuri îl constituie plăcerea cu care joacă actorii, o bucurie care se constată cu ușurință și nu o dată se transmite sălii. Ei alcătuiesc o imagine gîndită ca ansamblu, în primul rînd. Sînt scene de gen din care, prin calitatea specială a umorului, se desprind (fără să distoneze, ci dimpotrivă) Boris Petroff, Marioara Sterian, Mihaela Mitache, Cristian Irimia. Se remarcă, de asemenea, Claudia Cărmămidă — numai «foc și pară», deși actrița pare a fi indicată pentru personaje dintr-un registru mai liric —, Mișu Andriescu, Florin Busuioc. Sub exigențele rolurilor (nu flagrant dar vizibil, totuși) ni s-au părut Ștefan Mareș și George Petcu. În ceea ce-l privește pe acesta din urmă, credem că a fost prea mare tentația de a-și arăta statura (între totul prezentabilă, de altfel), uitînd, uneori, personajul, lăsîndu-l să se descurce cum o putea.

CRISTINA DUMITRESCU